

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

นิตยสาร Christianitytoday รายงานถึงสถานการณ์เกี่ยวกับคริสต์ศาสนาในประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวตอนหนึ่งว่า

“...รัฐบาลลาวประกาศให้ปี 1999 เป็นปีทองเที่ยว... ในทางตรงกันข้าม คริสเตียนลาวกลับเห็นว่า ปี 1998 เป็นปีที่คริสเตียนถูกข่มเหงอย่างเลวร้ายที่สุด

...หลายครั้งที่กองกำลังติดอาวุธบุกเข้ามาในหมู่บ้าน เพื่อให้คริสเตียนในหมู่บ้านละทิ้งความเชื่อ ผู้ใดต่อต้านก็จะต้องอันตรายไปจากหมู่บ้าน และหากผู้ใดไม่ขจัดขึ้นก็จะถูกส่งไปเข้าค่ายสมมนา และลงชื่อไว้เป็นลายลักษณ์อักษรว่า ‘เขาเหล่านั้นคือผู้หลงผิดทางความเชื่อ พวกเขาถูกล่อลวงด้วยเล่ห์กล และชวนเชื่อจนกลายเป็นคริสเตียน!’...”

...มีคำพูดของผู้นำคริสเตียนลาวว่า ‘เรามีศัตรู และถูกกดขี่อย่างหนัก มันคือความน่ากลัวอย่างยิ่ง เมื่อความไม่พอใจของรัฐบาลต่อคริสเตียนนั้นฝังรากลึกยิ่งขึ้น!’...”

ในรายงานประจำปีเกี่ยวกับเสรีภาพทางศาสนาของประเทศต่างๆทั่วโลกของคณะกรรมการที่ปรึกษาว่าด้วยเสรีภาพทางศาสนาต่างประเทศของสหรัฐอเมริกา ซึ่งเสนอต่อประธานาธิบดีสหรัฐ รายงานถึงเสรีภาพทางศาสนาในประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวประจำปี ค.ศ.2000 มีเนื้อความตอนหนึ่งว่า

“...เราไม่ทราบแน่ชัดว่าการลงโทษนักโทษทางศาสนาและผู้ถูกกักขังอีกประมาณ 30-35 คนเป็นเช่นไร แต่มีเพียงจำนวนน้อยในบรรดาผู้ถูกกักขังที่รอดพ้นจากการควบคุมอย่างพิเศษ : พวกเขาต้องสวมโซ่ตรวนที่ขาและสวมกุญแจมือ ผู้ถูกกักขังคนหนึ่งต้องถูกขังเดี่ยวเป็นระยะเวลา 3-4 สัปดาห์

ในขณะที่ผู้มีอำนาจยังคงจับกุมและกักขังประชาชนด้วยเหตุเพราะศาสนาและความเชื่อของพวกเขาอย่างต่อเนื่อง...”²

¹ Michael Fischer , “Communist Crackdown Stymies Growing Church” , Christianity Today Magazine , 43, 1 (January 11 , 1999) : 30.

คริสเตียนลาวคนหนึ่งเล่าประสบการณ์ให้ฟังว่า

“...ครั้งหนึ่งเคยถูกครูประจำชั้นชี้หน้าบอกว่า ‘เธอมันพวกนักสืบฝรั่ง! พ่อเธอ
ฉันทู้จักดี!’ เหมือนว่าจะพูดเล่น แต่ผมรู้ว่าครูพูดจริง...”²

ในช่วงกว่าสองทศวรรษที่ผ่านมา หากติดตามสถานการณ์ของคริสต์ศาสนาในประเทศ
สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มักจะได้ยินข่าวคราวในทำนองนี้อย่างต่อเนื่อง ผู้ที่ใช้ชีวิต
อยู่ในประเทศที่มีเสรีภาพทางศาสนาค่อนข้างสูงเช่นประเทศไทย จึงเกิดคำถามในใจว่า การนับถือ
ศาสนาคริสต์เป็นความผิดด้วยหรือ? ทำไมรัฐบาลลาวต้องทำเช่นนั้น? เหตุใดคริสเตียนถึง
ยอมให้รัฐบาลกดขี่ข่มเหงเช่นนั้น? ไม่มีการเคลื่อนไหวเพื่อเรียกร้องเสรีภาพทางศาสนาบ้างหรือ?
การกระทำของรัฐบาลลาวเช่นนี้ไม่เป็นการผิดหลักสิทธิมนุษยชนหรือ? ฯลฯ

ปัญหาเหล่านี้ล้วนเกี่ยวพันกับ “สิทธิมนุษยชน” โดยเฉพาะประเด็นเสรีภาพทางศาสนา
ภายใต้ความเชื่อของประเทศซึ่งเรียกตัวเองว่าเป็นประเทศพัฒนาแล้วและประชาชนมีสิทธิเสรีภาพ
สูงที่ว่า “มนุษย์ทุกคนเกิดมามีอิสระและเสมอภาคกันในเกียรติศักดิ์และสิทธิ ต่างมีเหตุผลและมโน
ธรรม และควรปฏิบัติต่อกันด้วยเจตนารมณ์แห่งภราดรภาพ” (มาตรา 1 แห่งปฏิญญาสากลว่าด้วย
สิทธิมนุษยชน สหประชาชาติ)³ ซึ่งถ้ายึดถือตามนี้ก็เป็นเรื่องที่น่าสลดหดหู่ยิ่งนักกับเหตุการณ์ที่เกิด
ขึ้นกับคริสเตียนในประเทศลาว

มีคำกล่าวถึงคุณค่าและความหมายของคำว่า “สิทธิมนุษยชน” โดยนักวิชาการไทยไว้อย่าง
ชัดเจนและน่าฟังว่า “มนุษย์ทุกคนเกิดมาไม่ว่าชายหรือหญิง และไม่ว่าจะมีผิวสีน้ำตาล สีดำ สีขาว
หรือสีเหลือง ซึ่งอาศัยอยู่ในหย่อมต่างๆ ของพิภพนี้ ทั้งในประเทศใหญ่และประเทศเล็ก ที่เป็น
เอกราชหรือที่ยังมิได้ปกครองตนเองก็ตาม ย่อมมีสิทธิประจำตัว(Inherent Rights) อันจะโอนให้แก่
กันมิได้ สิทธิเหล่านี้เป็นสิทธิตามธรรมชาติและเกิดขึ้นจากสภาพธรรมชาติแห่งการเป็นมนุษย์ ซึ่งรัฐ
จะต้องรับรู้และรับรองจะปฏิเสธเสียมิได้ เพราะเป็นสิทธิที่มีขึ้นเพื่อจำกัดขอบเขตของอำนาจของรัฐ
ที่มีอยู่เหนือบุคคล จึงอยู่รัฐมีอำนาจบัญญัติบุคคลในรัฐของตนเพื่อคุ้มครองผลประโยชน์ส่วนรวม

² U.S. Department of State, Religious Freedom Report : Laos ,
http://atheism.about.com/religion/atheism/library/irf99/bl_irf_laos99.htm?terms=christian++laos ,
[15/7/43]

³ สัมภาษณ์คริสตชนลาวทางโทรศัพท์ เมื่อวันที่ 20 กรกฎาคม 2543

⁴ www.unhchr.ch/udhr/lang/thj.htm , page 2 of 5 , [15/7/43]

และยังสวัสดิภาพแก่ประชาชน แต่การที่รัฐจะใช้อำนาจอย่างเด็ดขาดโดยไม่คำนึงถึง “มนุษยสิทธิ”⁵ (Human Rights) เสียเลยนั้นหาได้ไม่ ประวัติศาสตร์ได้จารึกเหตุการณ์อันน่าสยดสยองอันเป็นผลต่อการไม่นำพาซึ่งมนุษยสิทธิด้วยการกระทำอันป่าเถื่อนไร้มนุษยธรรม และการต่อสู้ดิ้นรนเพื่อรื้อทวงสิทธิของตนด้วยการปฏิวัติ(Revolution) และรัฐประหาร(Coup d'Etat) ในปัจจุบันนี้ได้เป็นที่ยอมรับกันทั่วไปแล้วว่ามนุษยสิทธิเป็นรากฐานแห่งเสรีภาพ ความยุติธรรมและสันติภาพในโลก”⁶

การให้คุณค่าและความหมายสิทธิมนุษยชน ในฐานะสิทธิอันจะพึงมีตามธรรมชาติของมนุษย์ทุกคนเช่นนี้ เป็นการมองที่สวยหรู และให้ความสำคัญกับสิทธิของปัจเจกชนสูง และเป็นที่มาของหลักการสิทธิมนุษยชนที่นานาประเทศยอมรับกันอยู่ในปัจจุบัน ดังปรากฏในปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน

หากแต่ในปัจจุบันยังเป็นทิวทัศน์วิจารณ์กันอย่างกว้างขวางถึงความเหมาะสมในการยึดถือเอา “ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน” ของสหประชาชาติ เป็นบรรทัดฐานของสิทธิมนุษยชนของประชาชาติทั้งโลก และการยกเอาประเด็นเรื่องสิทธิมนุษยชนตามมาตรฐานสากลมาเป็นข้ออ้างในการดำเนินความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ตัวอย่างที่ชัดเจนคือคำกล่าวของนักวิชาการที่ว่า “มหาอำนาจฝ่ายตะวันตกผู้ได้ชื่อว่าเป็นผู้นำและเป็นแรงบันดาลใจในเรื่องสิทธิมนุษยชน คงให้ความสำคัญแต่เฉพาะในด้านสิทธิราษฎรและสิทธิทางการเมือง โดยยึดมั่นถือมั่นเอาว่าเป็นสิทธิมนุษยชนเดียวที่แท้จริงในโลก และเพราะฉะนั้น จึงเป็นสากลเบ็ดเสร็จเด็ดขาดดังกล่าวมาข้างต้น โดยนัยนี้เรื่องของสิทธิมนุษยชนจึงถูกนิยามอย่างคับแคบ จำกัดความหมายและขอบข่ายอยู่แค่ในเรื่องเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพส่วนบุคคล สิทธิในทรัพย์สินและหลักนิติธรรม หรืออีกนัยหนึ่งเรื่องที่จะพึงมีผลบังคับโดยกลไกทางกฎหมายและศาลได้ และก็โดยนัยเดียวกันที่เรื่องปัญหาเศรษฐกิจสังคม ซึ่งกำลังขยายตัวและทวีความรุนแรงยิ่งขึ้นโดยลำดับ อย่างเช่น ปัญหาช่องว่างระหว่างคนมีเงิน คนจน ความยากจน ทุพโภชนาการ การไร้ที่อยู่อาศัย ไร้การศึกษา ฯลฯ เหล่านี้ต้องถูกละเลยหรือมองข้ามไปในสายตานักสิทธิมนุษยชนตะวันตก แม้ในขณะนี้จะได้เริ่มมีการกล่าวขวัญถึงสิทธิทาง

⁵ ผู้วิจัยเชื่อว่ามี ความหมายเช่นเดียวกับคำว่า “สิทธิมนุษยชน” ซึ่งใช้กันอยู่ในปัจจุบัน

⁶ ศิริชัย พุทธิแพทย์, **วิวัฒนาการแห่งมนุษยสิทธิ** (กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2497)

เศรษฐกิจ สังคมกันบ้างประปราย แต่ก็เป็นไปได้อย่างแผ่วเบาเต็มที่ ไม่มีที่ท่าว่าจะจริงจังอะไรในทางปฏิบัติ”⁷

นอกจากนี้ในปัจจุบันยังมิได้เรียกร้องให้มีการทบทวนกฎเกณฑ์เรื่องสิทธิมนุษยชนเสียใหม่ โดยคำนึงถึงความแตกต่าง ของบริบททางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม เศรษฐกิจ และการเมืองของแต่ละท้องถิ่นเป็นสำคัญ ดังเช่นนายกรัฐมนตรีมหาธีร์ โมฮัมหมัด ผู้นำคนสำคัญในการวิพากษ์วิจารณ์สิทธิมนุษยชนตะวันตก ได้เสนอแนวทางใหม่ภายใต้แนวคิด “วิถีเอเชีย” ซึ่งยืนยันว่า “ประเทศกำลังพัฒนาไม่สามารถบริหารประเทศได้ ถ้าปราศจากอำนาจอันแข็งแกร่งจากรัฐ ความไม่มีเสถียรภาพ และรัฐบาลที่อ่อนแอจะนำไปสู่ความยุ่งยาก”⁸

จากการที่ผู้วิจัยได้นำเสนอคุณค่า ความหมาย และหลักเกณฑ์ของสิทธิมนุษยชนในมุมมองที่หลากหลายเช่นนี้ มิได้หมายความว่า ผู้วิจัยต้องการสนับสนุนแนวทางใดแนวทางหนึ่งเป็นสำคัญ หากแต่ ผู้วิจัยมองเห็นคุณค่าของการตีความสิทธิมนุษยชนในฐานะที่เป็นสิทธิตามธรรมชาติที่มนุษย์ทุกคนพึงมี หรือการกำหนดกฎเกณฑ์ของสิทธิมนุษยชนโดยคำนึงถึงสิทธิราษฎรและสิทธิทางการเมืองเป็นสำคัญตามแนวคิดของประเทศตะวันตก ที่เชื่อว่าสิทธิมนุษยชนที่แท้จริงนั้นมีอยู่เป็นสิทธิตามธรรมชาติ แต่ในขณะเดียวกันก็มีสิ่งที่จะคำนึงถึงสภาพความเป็นจริงที่เกิดขึ้นในประเทศใดประเทศหนึ่ง ผลกระทบ และข้อจำกัดจากเหตุผลทางประวัติศาสตร์ การเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ซึ่งบางครั้งการจะกำหนดให้ประเทศใดประเทศหนึ่งปฏิบัติตามหลักสิทธิมนุษยชนตามมาตรฐานของประเทศอื่นๆ ก็อาจไม่ก่อให้เกิดผลดีต่อประเทศนั้นๆ ได้ ดังนั้นแม้ว่างานวิจัยชิ้นนี้จะยังคงยึดถือหลักการต่างๆ ของ “ปฏิญญาว่าด้วยการกำจัดการไม่ผ่อนปรนและการเลือกปฏิบัติทุกรูปแบบบนพื้นฐานของศาสนาหรือความเชื่อ” (The Declaration on the Elimination of All Forms of Intolerance and of Discrimination Based on Religion or Belief : 1981) ซึ่งเป็นปฏิญญาอันเป็นผลมาจากปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน เป็นมาตรฐานอ้างอิงในการวิเคราะห์

⁷ เสน่ห์ จามริก , สถานการณ์และแนวทางแก้ไขปัญหาราวด้วยเรื่องสิทธิมนุษยชนในประเทศไทย ทศวรรษ 2000 , เอกสารประกอบการสัมมนาทางวิชาการ (กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช , 2541) หน้า 3.

⁸ จรัญ โฆษณานันท์ , ปัญหาสิทธิมนุษยชน วิถีเอเชีย และวัฒนธรรมไทย , เอกสารประกอบการสัมมนาเรื่อง “โลกาภิวัตน์กับวัฒนธรรมไทย ประเด็นการวิจัยในมิติวัฒนธรรม” (กรุงเทพฯ : คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2538) หน้า 63.

เสรีภาพทางศาสนาของคริสเตียนในประเทศลาว แต่ก็เพื่อประโยชน์ในเชิงกฎเกณฑ์เปรียบเทียบ เป็นสำคัญ มิใช่ถึงกับยึดถือเป็นหลักการ หรือ สัจธรรมอันสมบูรณ์ครบถ้วน

ในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวนั้น คริสต์ศาสนานิกายโปรเตสแตนต์เริ่มแพร่ ขยายเข้ามาตั้งแต่ต้น คริสตศตวรรษที่ 20 โดยในปี ค.ศ. 1902 คริสเตียนกลุ่มแรกได้เข้ามาใน ประเทศลาวโดยเดินทางมาจากประเทศสวิสเซอร์แลนด์ชื่อว่ากลุ่มเบเธเร็น(Bethren) หลังจากนั้นจึง เริ่มมีมิชชันนารีจากประเทศอื่นๆตามเข้ามาทั้งจากประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศฝรั่งเศส⁹ เช่น กลุ่มเพรสไบทีเรียนซึ่งทำงานร่วมกับพันธมิตรในประเทศไทย และเน้นการปฏิบัติการณ์ทางภาค เหนือของประเทศลาวและเริ่มการตีพิมพ์และแจกจ่ายพระคัมภีร์ภาคพันธสัญญาใหม่และพันธ สัญญาเดิมในปี ค.ศ. 1926 และ 1928 ตามลำดับ แต่การเผยแพรศาสนาของของมิชชันนารีกลุ่มนี้ก็ ไม่ค่อยประสบผลสำเร็จมากนัก โดยใช้เวลา 50 ปีในการสร้างผู้เชื่อประมาณ 1000 คนโดยส่วนใหญ่ เป็นชาวเขาเผ่าม้ง เนื่องจากการถูกจำกัดบทบาทในบางพื้นที่โดยรัฐบาลจักรวรรดิฝรั่งเศส ซึ่ง ต้องการสงวนพื้นที่บางส่วนไว้สำหรับกลุ่มคาทอลิก โดยเฉพาะพื้นที่ในภาคใต้ โดยในช่วงแรกการ เผยแพร่ศาสนาของมิชชันนารีคาทอลิกถือว่าประสบความสำเร็จค่อนข้างสูง โดยมีผู้เชื่อถึง 35,000 คนในปี ค.ศ. 1953¹⁰ ต่อมาช่วงสงครามอินโดจีนมหาอำนาจอเมริกาเริ่มเข้ามามีบทบาททางการ เมืองในภูมิภาคนี้ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อต่อต้านการแพร่กระจายของลัทธิคอมมิวนิสต์ โดยให้ การสนับสนุนการเงิน อาวุธ และที่ปรึกษาทางทหารแก่รัฐบาลลาว และกองทัพชาวเขาเผ่าม้งของ นายพลวังเปา¹¹ และในขณะเดียวกันกลุ่มมิชชันนารีในประเทศลาวก็สามารถเผยแพรศาสนาได้อย่าง เสรี เป็นผลให้มีคริสเตียนอยู่ในประเทศลาวเกือบ 15,000 คน ก่อนที่คอมมิวนิสต์จะเข้าควบคุม ประเทศได้อย่างเต็มรูปแบบในปี ค.ศ.1975 โดยคริสเตียนส่วนใหญ่เป็นชาวเขาเผ่าม้ง ซึ่งจำนวน หนึ่งต้องอพยพออกไปอยู่ต่างประเทศและอีกจำนวนหนึ่งต้องติดคุก¹² นับจากปี ค.ศ.1975

⁹ สัมภาษณ์ผู้นำคริสตชนลาวเมื่อวันที่ 28 มิถุนายน 2543 (ผู้ให้สัมภาษณ์ไม่ประสงค์ให้ระบุาย ละเจ็ดผู้ให้ข้อมูล)

¹⁰ Lebar M. Frank , Suddard Andrienne (ed.) , LAOS its people its society its culture (New Haven , HRAF PRESS , , 1960) Page 60.

¹¹ สุรัช ศิริไกร , การพัฒนาเศรษฐกิจการเมืองลาว (กรุงเทพฯ : สถาบันเอเชียศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ , 2541) หน้า 16.

¹² christianity today Intl. , <http://www.christianityonline.com/ct/9tl/9tl1030.html> , [16/07/00]

เป็นต้นมารัฐบาลคอมมิวนิสต์ได้เริ่มมาตรการจำกัดเสรีภาพของคริสเตียนอย่างต่อเนื่อง จนถึงกับมีคำบอกเล่าว่า “รัฐบาลลาวมีแผนกำจัดคริสต์ศาสนาให้หมดไปจากประเทศก่อนปี ค.ศ.2000”¹³

คริสต์ศาสนาเริ่มได้รับการฟื้นฟูอีกครั้งในประเทศลาว ในปี ค.ศ. 1990 โดยกลุ่มผู้อพยพในต่างประเทศ ด้วยการสร้างความกล้าหาญและความมั่นใจแก่ผู้เชื่อทั้งหลาย และเริ่มเผยแพร่ออย่างเงียบๆ ด้วยวิธีการตัวต่อตัว¹⁴ (การบอกข่าวประเสริฐ) จนกระทั่งปัจจุบันมีคริสเตียนในประเทศลาวทั้งประเทศแยกเป็นคาทอลิกประมาณ 30,000-40,000 คน และ โปรเตสแตนต์อีกประมาณ 30,000 - 40,000 คนเช่นกัน โดยแบ่งเป็น 3 กลุ่มใหญ่ๆ ได้แก่ กลุ่ม Lao Evangelical Church , the Umbrella Church และ กลุ่ม Seventh-Day Adventist Church¹⁵

ด้วยนโยบายสังคมนิยมที่เน้นความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของประชาชนในประเทศ การสร้างความเสมอภาคเท่าเทียม และการสร้างประเทศให้เป็นรัฐจาริต ส่งเสริมวัฒนธรรมดั้งเดิมของชุมชนของพรรคคอมมิวนิสต์ลาว(พรรคประชาชนลาวปฏิวัติ)ที่ปกครองประเทศนับแต่ปี ค.ศ. 1975 เป็นต้นมา สภาพความเป็นจริงปรากฏว่า ยังคงมีการกดขี่และกีดกันคริสต์ศาสนาในประเทศลาวหลากหลายรูปแบบตามที่ได้ยกตัวอย่างไปแล้วในตอนต้น แม้ว่ารัฐธรรมนูญจะบัญญัติถึงเสรีภาพทางศาสนาของประชาชนลาวว่า “พลเมืองลาว มีสิทธิเสรีภาพในการเชื่อถือหรือไม่เชื่อถือศาสนา”¹⁶ และในขณะเดียวกันก็ได้กำหนดอำนาจรัฐต่อศาสนาว่า “รัฐเคารพและปกป้องการเคลื่อนไหวอันถูกกฎหมายของพุทธศาสนิกชนและศาสนิกชนอื่น ปลุกกระตุ้นส่งเสริมพระภิกษุตามเถรและนักบวชของศาสนาอื่นๆ ให้เข้าร่วมในการเคลื่อนไหวที่เป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติและประชาชน ห้ามทุกการกระทำที่เป็นการแบ่งแยกศาสนาและประชาชน”¹⁷ ซึ่งจะเห็นว่ารัฐบาลลาวให้เสรีภาพทางศาสนาแก่ประชาชนในระดับหนึ่ง หากแต่ในทางปฏิบัติการกระทำหลายอย่างอันเป็นการจำกัดเสรีภาพทางศาสนาในประเทศลาวยังคงมีให้เห็นอย่างต่อเนื่อง เช่น การห้าม

¹³ สัมภาษณ์นักศึกษาคิสเตียนลาวในประเทศไทยเมื่อวันที่ 20 กรกฎาคม 2543 (ผู้ให้สัมภาษณ์ไม่ประสงค์ให้ระบุรายละเอียดผู้ให้ข้อมูล)

¹⁴ christianity today Intl. , <http://www.christianityonline.com/ct/9tl/9tl1030.html> [16/07/00] (อ้างแล้ว)

¹⁵ www.atheism.about.com/religion/atheism/library/irf99/bl_irf_laos99.htm?terms=christian++laos [15/07/00]

¹⁶ สภาพประชาชนสูงสุด , รัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (เวียงจันทน์, 1991) หน้า 10.

¹⁷ เพิ่งอ้าง , หน้า 3.

ประกาศเผยแพร่ศาสนาในที่สาธารณะ ห้ามตีพิมพ์ จำหน่าย หรือนำเข้าสู่พิมพ์ทางศาสนา และการควบคุมกิจกรรมหลายๆด้านอันจะส่งผลต่อการเจริญเติบโตของศาสนา เช่น การสอน การปฏิบัติ ศาสนพิธีบางอย่าง หรือการสร้างศาสนสถาน ซึ่งการกระทำเหล่านี้ชี้ให้เห็นถึงการจำกัดเสรีภาพทางศาสนาของประชาชนอย่างชัดเจน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อพิจารณาจากหลักการพื้นฐานของเสรีภาพทางศาสนาใน “ปฏิญญาว่าด้วยการกำจัดการไม่ผ่อนปรนและการเลือกปฏิบัติทุกรูปแบบบนพื้นฐานทางศาสนาหรือความเชื่อ” อันเป็นที่ยอมรับของนานาประเทศในปัจจุบัน

ดังนั้นผู้วิจัยในฐานะมนุษยชนคนหนึ่ง ที่มีความสนใจในความเป็นไปของประเทศเพื่อนบ้านอย่างประเทศลาว จึงใคร่ศึกษาถึงสถานการณ์ความเป็นไปของคริสต์ศาสนาในประเทศลาวนับตั้งแต่พรรคคอมมิวนิสต์เข้ามาปกครองประเทศในปี 1975 จนกระทั่งถึงปัจจุบัน โดยศึกษาถึงเสรีภาพทางศาสนาของคริสตชนนิกายโปรเตสแตนต์ในประเทศลาว โดยยึดถือหลักการพื้นฐานด้านเสรีภาพทางศาสนาอันเป็นที่ยอมรับกันทั่วไปของนานาประเทศในปัจจุบัน อันได้แก่ “ปฏิญญาว่าด้วยการกำจัดการไม่ผ่อนปรนและการเลือกปฏิบัติทุกรูปแบบ บนพื้นฐานทางศาสนาหรือความเชื่อ” เป็นเกณฑ์ ซึ่งในปฏิญญานี้ได้กำหนดลักษณะพื้นฐานของเสรีภาพทางศาสนาไว้ในมาตรา 6 ซึ่งผู้วิจัยจะได้ใช้เป็นเกณฑ์เพื่อพิจารณาเสรีภาพทางศาสนาของคริสตชนนิกายโปรเตสแตนต์ในประเทศลาว อันได้แก่¹⁸

1. เสรีภาพในการนมัสการหรือชุมนุมซึ่งเกี่ยวข้องกับศาสนาหรือความเชื่อ และการก่อตั้งหรือทำนุบำรุงอาคารสถานที่สำหรับเป้าหมายเหล่านี้
2. เสรีภาพในการจัดตั้งหรือทำนุบำรุงสถาบันทางการกุศลหรือการบรรเทาทุกข์
3. เสรีภาพในการผลิต ครอบครอง และใช้อุปกรณ์และวัสดุที่จำเป็นซึ่งเกี่ยวข้องกับพิธีกรรมหรือธรรมเนียมของศาสนาหรือความเชื่อ
4. เสรีภาพในการเขียน แจกจ่าย และเผยแพร่สิ่งพิมพ์ต่างๆที่เกี่ยวข้องกับศาสนา
5. เสรีภาพในการสอนศาสนาหรือความเชื่อในสถานที่ที่เหมาะสมกับเป้าหมายเหล่านี้
6. เสรีภาพในการขอและการรับบริจาคเงิน หรือสิ่งของอื่นๆซึ่งบุคคลหรือสถาบันให้ด้วยความสมัครใจ

¹⁸University of Minnesota , Declaration of the Elimination of All Forms of Intolerance and of Discrimination Based on Religion or Belief , <http://www.umn.edu/humanrts/instrree/d4deidrb.htm> , [15/07/00]

7. เสรีภาพในการฝึก แต่งตั้ง เลือกลง หรือสืบทอดตำแหน่งของผู้นำที่เหมาะสมตามข้อกำหนดและมาตรฐานต่างๆของศาสนาหรือความเชื่อนั้นๆ
8. เสรีภาพในการรักษาวินัยและเฉลิมฉลองวันหยุดและพิธีการต่างๆซึ่งสอดคล้องกับคำสอนของศาสนาหรือความเชื่อของบุคคลนั้นๆ
9. เสรีภาพในการจัดตั้งและทำนุบำรุงการติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคลหรือชุมชนต่างๆในเรื่องเกี่ยวกับศาสนาหรือความเชื่อในระดับชาติและนานาชาติ

นอกจากพิจารณาเสรีภาพทางศาสนาของคริสเตียนในประเทศลาวตามหลักการสากลแล้ว ผู้วิจัยยังจะได้วิเคราะห์ถึงความจำเป็น และข้อจำกัดของประเทศลาวภายใต้บริบททางการเมือง เศรษฐกิจและสังคมของประเทศลาวเองรวมถึงผลกระทบอันเกิดจากการกระทำของต่างประเทศอื่น จะส่งผลกระทบต่อ การผ่อนปรนหรือการจำกัดสิทธิเสรีภาพของประชาชนลาวด้วย

เนื่องจากว่า ในปัจจุบันได้เป็นที่วิพากษ์วิจารณ์กันอย่างกว้างขวางถึงความเป็นสากลของ หลักการด้านสิทธิมนุษยชน กับการกำหนดความหมาย คุณค่าและหลักการสิทธิมนุษยชนตามแต่ บริบทของแต่ละชุมชน ซึ่งประเด็นเรื่องเสรีภาพทางศาสนานี้ ถือเป็นประเด็นสิทธิมนุษยชนที่มีความ น่าสนใจประเด็นหนึ่งซึ่งจะแสดงให้เห็นถึงการให้คุณค่า และความหมายของคำว่า สิทธิมนุษยชนของแต่ละประเทศ ดังนั้นการวิเคราะห์เสรีภาพทางศาสนาของคริสตชนนิกาย โปรเตสแตนต์ในประเทศลาวภายใต้บริบททางการเมือง เศรษฐกิจ สังคมของประเทศลาวเองจะเป็น การสร้างความเข้าใจในมุมมองเรื่องสิทธิมนุษยชนในประเทศลาวได้ทางหนึ่ง ซึ่งแม้ว่าประเด็นเรื่อง เสรีภาพทางศาสนาเพียงประเด็นเดียวอาจไม่สามารถใช้เป็นเกณฑ์ในการวัดมาตรฐาน สิทธิมนุษยชนของประเทศใดประเทศหนึ่ง ได้อย่างครบถ้วน สมบูรณ์ เพราะสิทธิมนุษยชนนั้น แท้จริงมีความหมายครอบคลุมหลายด้าน ทั้งสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง นอกจากนั้นใน ปัจจุบันยังมีการเน้นการให้ความสำคัญของสิทธิมนุษยชนเป็นกลุ่มๆไป เช่นสิทธิเด็ก สิทธิสตรี สิทธิลูกจ้างหรือสิทธิักโทษเป็นต้น แต่อย่างไรก็ตาม ในการพิจารณาสิทธิมนุษยชนของ ประเทศใดประเทศหนึ่งนั้น ก็มิอาจมองข้ามประเด็นเรื่องเสรีภาพทางศาสนาไปได้เช่นกัน เนื่องจาก เสรีภาพทางศาสนานั้นอาจหมายถึงสิทธิและเสรีภาพของประชาชนในด้านอื่นๆได้ด้วย เช่น สิทธิใน การแสดงความคิดเห็น สิทธิที่จะได้รับความคุ้มครองป้องกันให้พ้นจากการถูกจับกุมคุมขังโดย อำนาจอใจ สิทธิที่จะไม่ถูกทรมานในเคหสถาน สิทธิเสรีภาพในการสื่อสาร และสิทธิที่จะได้รับ สวัสดิการต่างๆจากรัฐอย่างเท่าเทียมเป็นต้น ซึ่งการศึกษาสิทธิเสรีภาพเหล่านี้จะทำให้เกิดความเข้าใจเรื่องสิทธิมนุษยชนในประเทศใดประเทศหนึ่งได้เป็นอย่างดี

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาถึงเสรีภาพทางศาสนาของคริสตชนนิกายโปรเตสแตนต์ในประเทศลาวตั้งแต่ปี ค.ศ. 1975 - 2000 โดยพิจารณาจากหลักการพื้นฐานด้านสิทธิมนุษยชน เรื่องเสรีภาพทางศาสนาและความเชื่อ อันเป็นที่ยอมรับกันตามหลักการสากลใน “ปฏิญญาว่าด้วยการจัดการไม่ผ่อนปรนและการเลือกปฏิบัติทุกรูปแบบบนพื้นฐานทางศาสนาหรือความเชื่อ :2524” ขององค์การสหประชาชาติ เป็นเกณฑ์

2. เพื่อวิเคราะห์เสรีภาพทางศาสนาของคริสเตียนในประเทศลาว ภายใต้ข้อจำกัด เหตุผลและ บริบททางประวัติศาสตร์ เศรษฐกิจ การเมือง สังคมและวัฒนธรรมของประเทศลาวเอง รวมทั้งผลกระทบจากปัจจัยภายนอก โดยใช้กรอบแนวคิดสิทธิมนุษยชนที่หลากหลายเพื่อทำความเข้าใจปัญหาสิทธิมนุษยชนในประเทศลาว

1.3 สมมุติฐานในการศึกษา

บริบททางภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ การเมือง เศรษฐกิจ และสังคมทั้งภายในและระหว่างประเทศ มีผลต่อสาเหตุและความจำเป็นในการจำกัดเสรีภาพทางศาสนาของคริสเตียนในประเทศลาว

1.4 แผนการดำเนินการ วิธีการ และขอบเขตในการศึกษา

เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative) โดยอาศัยข้อมูลจากเอกสาร(Documents Study) ทั้งผลการศึกษา งานวิจัย นิตยสารและหนังสือพิมพ์ทั้งภาษาไทย ลาว และภาษาอังกฤษ รวมทั้งข้อมูลทางเครือข่ายอินเทอร์เน็ตจากองค์กรระหว่างประเทศต่างๆทั้งของเอกชนและที่สังกัดรัฐบาลหรือหน่วยงานระหว่างประเทศ รวมทั้งการเดินทางไปเก็บข้อมูลภาคสนามควบคู่ไปกับการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม ประกอบกับการวิเคราะห์แบบองค์รวม(Holistic Approach) เพื่อทำความเข้าใจปัญหาสิทธิมนุษยชนในประเทศลาว โดยเฉพาะในประเด็นเรื่องเสรีภาพทางศาสนาโดยพิจารณาจากสภาพแวดล้อม และบริบททางประวัติศาสตร์ การเมือง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมของประเทศลาวเป็นหลัก

เริ่มต้นจากการทบทวนวรรณกรรม และการเก็บรวบรวมข้อมูลเบื้องต้นเพื่อเตรียมการสำหรับการศึกษาระดับลึกต่อไป ในขั้นนี้เป็นการศึกษาข้อมูลเบื้องต้นทั่วไปเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน เสรีภาพทางศาสนา ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับคริสต์ศาสนา และข่าวคราวความ

เคลื่อนไหวของคริสต์ศาสนาในประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยแหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาในขั้นตอนนี้ได้แก่

- เอกสารงานวิจัยต่างๆ ทั้งที่เป็นข้อมูลปฐมภูมิ เช่น ปฏิญญา หรือประกาศต่างๆ ทั้งขององค์การสหประชาชาติ และองค์กรอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชน และข้อมูลทุติยภูมิ เช่น เอกสารงานวิจัย และผลการศึกษต่างๆ ของนักวิชาการทั้งชาวไทย และต่างประเทศอันมีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับประเด็นการศึกษา

- การสืบค้นข้อมูลผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต โดยส่วนใหญ่เป็นข้อมูลเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนในประเทศลาว ข่าวคราวความคับหนัาต่างๆ ของคริสเตียนลาว จากองค์กรทางศาสนาในประเทศลาวเอง และต่างประเทศ

- การสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการจากคนลาวที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยทั้งที่เป็นคริสเตียนและไม่ใช่คริสเตียน เกี่ยวกับสภาพทั่วไป และเสรีภาพของคริสเตียนในประเทศลาว นอกจากนี้ยังได้พูดคุยกับนักวิชาการ และเจ้าหน้าที่ของสภาคริสตจักรแห่งประเทศไทย ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับพันธกิจกับประเทศเพื่อนบ้านโดยตรง โดยส่วนใหญ่เป็นการศึกษาถึงดูทางและความเป็นไปได้ในการศึกษา การเตรียมการ และ การวางแผนการในการเก็บข้อมูล ในขั้นตอนต่อไป

วิธีการศึกษา

ในการศึกษาช่วงแรก คือการศึกษาเสรีภาพทางศาสนาของคริสตชนนิกายโปรเตสแตนต์ในประเทศลาว เนื่องจากผู้วิจัยได้ติดตามสถานการณ์ของเสรีภาพทางศาสนาของคริสเตียนในประเทศลาวมาเป็นระยะเวลาพอสมควร โดยการติดตามข่าวสารจากเอกสาร หนังสือพิมพ์ นิตยสารต่างๆ และข้อมูลจากหน่วยงานระหว่างประเทศทั้งของเอกชนและรัฐบาลซึ่งติดตามสถานการณ์ในประเทศลาวและรายงานความเป็นไปผ่านทางเครือข่ายอินเทอร์เน็ต รวมถึงการพูดคุยกับคริสเตียนลาว และเจ้าหน้าที่สภาคริสตจักรในประเทศไทยซึ่งรับผิดชอบเกี่ยวกับพันธกิจของสภาคริสตจักรฯ ในส่วนที่เกี่ยวกับประเทศลาวโดยตรงมาเป็นเวลาพอสมควรจึงได้รับทราบความเป็นไปของสถานการณ์ทั่วไปเกี่ยวกับคริสต์ศาสนาในประเทศลาว และได้รับทราบว่าหลังจากปี ค.ศ. 1975 คริสเตียนลาวถูกจำกัดเสรีภาพทางศาสนาในหลายประการดังที่ได้กล่าวไปแล้ว และด้วยเหตุผลทางศาสนายังเป็นเหตุให้คริสเตียนในประเทศลาวถูกกีดกัน แบ่งแยก และจำกัดสิทธิในด้านอื่นๆ ด้วย เช่น เสรีภาพในเคหสถาน สิทธิเสรีภาพในการประกอบอาชีพ การศึกษาและการรักษาพยาบาล เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นและการติดต่อสื่อสารเป็นต้น ดังนั้น ในการศึกษาช่วงแรกนี้จึงเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อเสนอข้อเท็จจริงในเบื้องต้น โดยเน้นการเก็บข้อมูลจากเอกสาร

เป็นหลัก และใช้การเก็บข้อมูลภาคสนามในประเทศลาว ด้วยวิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วม เป็นข้อมูลประกอบเพื่อพิสูจน์ และยืนยันข้อมูลที่ได้จากการศึกษาจากเอกสาร

แหล่งข้อมูลด้านเอกสาร ได้แก่

- หนังสือ ผลการศึกษา หรือรายงานผลการวิจัยของนักวิชาการทั้งชาวไทย ลาว และต่างประเทศ ที่เกี่ยวกับประเด็นศึกษา

- หนังสือพิมพ์ ทั้งภาษาไทย ลาว และอังกฤษ ซึ่งรายงานเหตุการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นกับคริสเตียนในประเทศลาว โดยศึกษาย้อนหลังตั้งแต่ปี ค.ศ. 1975 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน ด้วยการมองทั้งสองด้าน คือ หนังสือพิมพ์ภาษาอังกฤษซึ่งมีรายงานข่าวโจมตีรัฐบาลลาวเกี่ยวกับการกีดกันเสรีภาพทางศาสนาของคริสเตียน และมุมมองในด้านของรัฐบาลลาวถึงที่มาและเหตุผลของการกระทำต่างๆจากหนังสือพิมพ์ภาษาลาวที่อยู่ภายใต้การควบคุมของรัฐบาล เช่น เวียงจันทน์ไทมส์ เวียงจันทน์ใหม่ ประชาชน และหนังสือพิมพ์ล้านช้าง เป็นต้น

- นิตยสาร วารสาร และสิ่งพิมพ์ต่างๆขององค์กรคริสเตียนในประเทศลาว ไทย และต่างประเทศ และรายงานของหน่วยงานระหว่างประเทศทั้งของเอกชนและรัฐบาลต่างๆที่ทำงานด้านศาสนาในประเทศลาว

- สืบค้นจากรายงานขององค์กรต่างๆ ทั้งทางศาสนาและองค์กรสิทธิมนุษยชนทางเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

นอกจากข้อมูลจากเอกสารต่างๆตามที่ได้กล่าวไปข้างต้นแล้ว ผู้วิจัยยังได้กำหนดให้มีการเก็บข้อมูลภาคสนามในประเทศลาว ซึ่งต้องดำเนินการด้วยความรอบคอบเนื่องจากประเด็นเสรีภาพทางศาสนาในประเทศลาวยังคงเป็นประเด็นอ่อนไหวอยู่ โดยผู้วิจัยจะเดินทางเข้าไปในประเทศลาวในฐานะผู้ติดตามเจ้าหน้าที่จากสถานทูตจักรในประเทศไทยซึ่งเดินทางเข้าไปทำพันธกิจในประเทศลาวเป็นประจำอยู่แล้ว และจะได้ใช้ชีวิตร่วมในชุมชนคริสเตียนลาวเป็นระยะเวลาหนึ่ง โดยจะใช้วิธีการเก็บข้อมูลด้วยการสังเกตแบบมีส่วนร่วม เพื่อเป็นการยืนยันข้อเท็จจริงที่ได้จากการเก็บข้อมูลจากเอกสาร เพื่อจะใช้ประโยชน์ในการพิสูจน์สมมุติฐานในเบื้องต้นได้อย่างแม่นยำและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยวิธีการที่จะใช้ในการศึกษาภาคสนามนี้ ได้แก่

1. การสัมภาษณ์ โดยแบ่งประชากรออกเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่

(1.1) ประธานคริสตจักรข่าวประเสริฐแห่งประเทศไทย และเจ้าหน้าที่คริสตจักรอย่างน้อย 3 คน โดยมีการสร้างเครื่องมือในการวิจัยคือ แบบสัมภาษณ์อย่างเป็นทางการ เพื่อเป็นการเตรียมคำถามและกำหนดกรอบในการสัมภาษณ์ล่วงหน้า โดยคำถามจะอยู่ในลักษณะคำถาม

ปลายเปิดเพื่อให้ผู้ตอบมีอิสระในการแสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่ โดยกำหนดเป็นประเด็นกว้างๆ หลายประเด็น และแบ่งเป็นคำถามย่อยในแต่ละประเด็น โดยการสัมภาษณ์อาจข้ามคำถามรวมทั้งตัดหรือเพิ่มคำถามบางข้อตามแต่สมควร ลักษณะการสัมภาษณ์เป็นแบบตะล่อมกล่อมเกลา(probe) ไม่เจาะลึก (indepth interview) ลงไปในประเด็นเรื่องเสรีภาพทางศาสนาโดยตรง เพราะอาจทำให้ผู้ให้สัมภาษณ์เกิดความรู้สึกอึดอัดได้

(1.2) ผู้นำคริสตจักรต่างๆ ในแขวงเวียงจันทน์และแขวงอื่นๆใกล้เคียงอย่างน้อย 5 คน โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ แต่มีการกำหนดกรอบคำถามคร่าวๆล่วงหน้าเพื่อป้องกันการหลุดประเด็น หรือลงลึกในประเด็นใดประเด็นหนึ่งเกินกว่าที่ควร เนื่องจากการพูดคุยเรื่องศาสนาในประเทศลาวเป็นเรื่องอ่อนไหว โดยเฉพาะในประเด็นเสรีภาพทางศาสนา ดังนั้นจึงต้องมีการเตรียมกรอบคำถามล่วงหน้าโดยการปรึกษถึงความเหมาะสมของคำถามกับเจ้าหน้าที่ผู้มีความคุ้นเคยกับประเทศลาว โดยเฉพาะกับคริสเตียนเป็นอย่างดี

(1.3) ประชาชนลาวทั่วไปทั้งที่เป็นคริสเตียนและไม่ใช่คริสเตียน รวมทั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีหน้าที่รับผิดชอบดูแลด้านศาสนา โดยลักษณะคำถามจะเป็นการสอบถามภาพรวมกว้างๆ ไม่ลงลึกไปในประเด็นเรื่องเสรีภาพทางศาสนาโดยตรง

(1.4) คริสเตียนลาวในประเทศไทยที่มีความเต็มใจให้สัมภาษณ์ และเจ้าหน้าที่สภาคริสตจักรในประเทศไทยซึ่งรับผิดชอบด้านพันธกิจกับประเทศเพื่อนบ้านและมีความคุ้นเคยกับประเทศลาวเป็นอย่างดี โดยจะใช้วิธีการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ และเป็นการสัมภาษณ์แบบจ้น (intense interview) โดยคำถามจะลงลึกเรื่องเสรีภาพทางศาสนาของคริสเตียนในประเทศลาวยิ่งขึ้น เนื่องจากการสัมภาษณ์ในประเทศไทย

2. การสังเกตและจดบันทึกสภาพทั่วไปเกี่ยวกับคริสต์ศาสนาในประเทศลาว และติดตามพิสูจน์ข้อเท็จจริงที่ได้จากเอกสารด้วยการสังเกตเท่าที่จะทำได้จากการเดินทางเข้าไปในประเทศลาว และเก็บข้อมูลจากการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของคริสเตียน อาทิ สภาพทั่วไปของคริสตจักร คริสเตียน และชุมชน การประกอบพิธีทางศาสนา ได้แก่ การนมัสการทั่วไปในวันอาทิตย์ การศึกษาพระคัมภีร์ หรือการนมัสการในวันสำคัญทางศาสนา เป็นต้น

ช่วงที่สองเป็นการนำผลการศึกษาที่ได้จากช่วงที่หนึ่งมาวิเคราะห์ถึงสิทธิมนุษยชนในประเทศลาว โดยพิจารณาจากบริบททางประวัติศาสตร์ การเมือง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมของประเทศลาวรวมทั้งผลกระทบจากต่างประเทศเป็นหลักภายใต้กรอบแนวคิดเรื่องสิทธิมนุษยชนที่หลากหลาย ไม่ยึดติดกับแนวคิดของประเทศตะวันตก หรือประเทศเสรีที่ได้รับการยอมรับว่าเป็นสิทธิมนุษยชนที่เป็นมาตรฐานที่นานาประเทศควรยึดถือเป็นแนวทาง

ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาช่วงที่สองนี้ ได้แก่

- ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาในช่วงที่หนึ่ง
- ข้อมูลทั่วไปด้านประวัติศาสตร์การเมือง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมของประเทศลาวที่ได้มีผู้ค้นคว้า ศึกษาและนำเสนอไว้แล้วในรูปแบบของเอกสารทางวิชาการฯ ทั้งภาษาไทย และ ภาษาอังกฤษ

ขอบเขตของการศึกษา

ศึกษาภาพรวมของสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพทางศาสนาของคริสตชนนิกายโปรเตสแตนต์ในประเทศลาวทั้งประเทศ โดยพิจารณาจากบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญ ข้อกฎหมายต่างๆภายในประเทศ และแนวนโยบายของรัฐในทางปฏิบัติซึ่งจะเห็นได้จากพฤติกรรมต่างๆของรัฐเกี่ยวกับการให้อิสระ หรือการจำกัดสิทธิเสรีภาพทางศาสนาของคริสเตียน ที่สามารถใช้บังคับครอบคลุมทั่วประเทศ

จากการศึกษาเบื้องต้นพบว่า ในปัจจุบันมีคริสเตียนทั้งนิกายคาทอลิกและโปรเตสแตนต์อาศัยอยู่ทั่วไปในประเทศลาวทั้งประเทศ รวมทั้งสิ้นประมาณ 80,000-100,000 คน ซึ่งมีทั้งลาวลุ่มทั่วไปและชนกลุ่มน้อยต่างๆที่อาศัยอยู่ทั้งบนภูเขาและพื้นราบ โดยมีทั้งนิกายคาทอลิกและโปรเตสแตนต์ นอกจากนี้แต่ละนิกายยังแยกออกเป็นกลุ่มย่อยๆ ตามแต่ละกลุ่มมิชชันนารีผู้เข้ามาเผยแผ่ศาสนาในระยะเริ่มแรก และในทางปฏิบัติพบว่า ระดับความเข้มงวดในการจำกัดเสรีภาพทางศาสนาของคริสเตียนแต่ละนิกาย แต่ละกลุ่ม หรือแต่ละพื้นที่นั้นแตกต่างกันออกไป ดังนั้นในการศึกษารั้วนี้ผู้วิจัยจะไม่เฉพาะเจาะจงลงไปทีพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งหรือกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง แต่จะมองภาพรวมของคริสตชนนิกายโปรเตสแตนต์ในประเทศลาวทั้งประเทศ

พื้นที่ในการเก็บข้อมูลภาคสนามในประเทศลาว เน้นที่แขวงเวียงจันทน์เป็นหลักเนื่องจากเป็นเมืองหลวง เป็นที่ตั้งของคริสตจักรสำคัญๆ หลายคริสตจักร ห้องสมุดแห่งชาติลาว และเป็นที่ตั้งของสำนักงานคริสตจักรชาวประเสริฐแห่งประเทศไทย(Laos Evangelical Church) อันเป็นศูนย์รวมของคริสตจักรภาคต่างๆในประเทศลาวและจะมีการประชุมระหว่างผู้แทนคริสตจักรภาคต่างๆทั่วประเทศเป็นประจำทุกปี ดังนั้นเจ้าหน้าที่ซึ่งทำงานอยู่ในสภาคริสตจักรที่เวียงจันทน์จะได้รับทราบความเป็นไปของคริสตจักรต่างๆทั่วประเทศจากการประชุมในแต่ละปีนั้น นอกจากนี้จะได้เดินทางไปยังแขวงอื่นๆตามแต่สมควร

ระยะเวลาในการศึกษา เริ่มตั้งแต่พรรคมินนิสตได้เข้ามาปกครองประเทศลาวอย่างเต็มรูปแบบในปี ค.ศ. 1975 ถึงปีค.ศ.2000 โดยในระหว่างเวลาดังกล่าวมีเหตุการณ์ต่างๆซึ่งสะท้อนให้

เห็นการให้และการจำกัดเสรีภาพทางศาสนาของคริสเตียนโดยรัฐบาลลาวอย่างต่อเนื่อง เช่น การตรารัฐธรรมนูญในปี 1991 การจับกุมคุมขังคริสเตียน และการสั่งปิดโบสถ์ เป็นต้น

เนื้อหาในการศึกษาเน้นที่เรื่องสิทธิมนุษยชนในประเด็นเสรีภาพทางศาสนาเป็นหลัก ในขณะเดียวกันก็ให้ความสำคัญกับความเชื่อมโยงระหว่างประเด็นสิทธิมนุษยชนกับบริบททางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมที่มีความเกี่ยวพันกันอย่างลึกซึ้ง ด้วยวิธีการวิเคราะห์แบบมององค์รวม (Holistic Analysis)

ข้อจำกัดในการศึกษา

1. เนื่องจากงานวิจัยชิ้นนี้อาจมีความจำเป็นต้องใช้เวลาในการศึกษานานกว่าที่ผู้วิจัยตั้งใจไว้ในตอนแรก ไม่ว่าจะเป็นด้วยเหตุผล และความจำเป็นเรื่องใดก็ตาม ดังนั้นเพื่อความชัดเจนในเรื่องระยะเวลาในการศึกษา ผู้วิจัยจึงได้กำหนดขอบเขตของเวลาไว้ถึงเพียงแค่ ปี ค.ศ. 2000 ไม่ยืดเยื้อเกินไปกว่านั้น

2. ขอบประมาณในการศึกษา เนื่องจากเป็นงานวิจัยส่วนตัว และเป็นการศึกษาข้ามพรมแดนของประเทศไทย ซึ่งมีความจำเป็นต้องใช้ขอบประมาณในการศึกษาค่อนข้างสูง ทั้งในด้านการเดินทางและการได้มาซึ่งข้อมูลหลายๆอย่าง ดังนั้นด้วยข้อจำกัดในด้านนี้ จึงอาจส่งผลให้งานวิจัยไม่มีความสมบูรณ์เท่าที่ควร

3. เนื่องจากประเด็นศึกษายังคงเป็นเรื่องล่อแหลมในสังคมลาวอยู่ตามที่กล่าวไปแล้ว ทำให้การเข้าถึงแหล่งข้อมูลเป็นไปได้ด้วยความยากลำบาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสัมภาษณ์ผู้นำอันเป็นตัวแทนของรัฐที่รับผิดชอบกิจการด้านศาสนาของประเทศ ซึ่งหากผู้ให้สัมภาษณ์ไม่เข้าใจในวัตถุประสงค์ที่แท้จริงของการศึกษาอาจส่งผลกระทบต่องานวิจัยในระยะยาวได้ ดังนั้นผู้วิจัยอาจไม่สามารถสัมภาษณ์ประชากรกลุ่มนี้ได้ตามจำนวนที่ตั้งไว้ในตอนแรก นอกจากนี้ ข้อมูลบางอย่างที่นำเสนอในผลการวิจัยอาจส่งผลกระทบต่อผู้ให้ข้อมูล ทำให้ในบางครั้งผู้วิจัยไม่สามารถระบุชื่อแหล่งข้อมูล หรือผู้ให้ข้อมูลได้ในรายงานการวิจัยได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้อมูลที่ได้มาจากการสัมภาษณ์คริสตชนในประเทศลาว

4. นอกจากนี้การศึกษาเรื่องสิทธิมนุษยชนในประเทศลาวนั้น หากพิจารณาในเชิงอุดมการณ์ก็น่าจะมีการจำกัดหรือให้เสรีภาพอย่างเท่าเทียมกันทั่วประเทศ แต่ในความเป็นจริงพบว่ามีลักษณะการจำกัดเสรีภาพแบบลาวอยู่ คือมีความแตกต่างกันไปในแต่ละพื้นที่ดังนั้นผู้วิจัยจึงไม่สามารถนำเสนอรายละเอียดของการจำกัดเสรีภาพแบบเจาะลึกในแต่ละพื้นที่ได้ แต่จะนำเสนอภาพรวมในระดับประเทศเท่านั้น

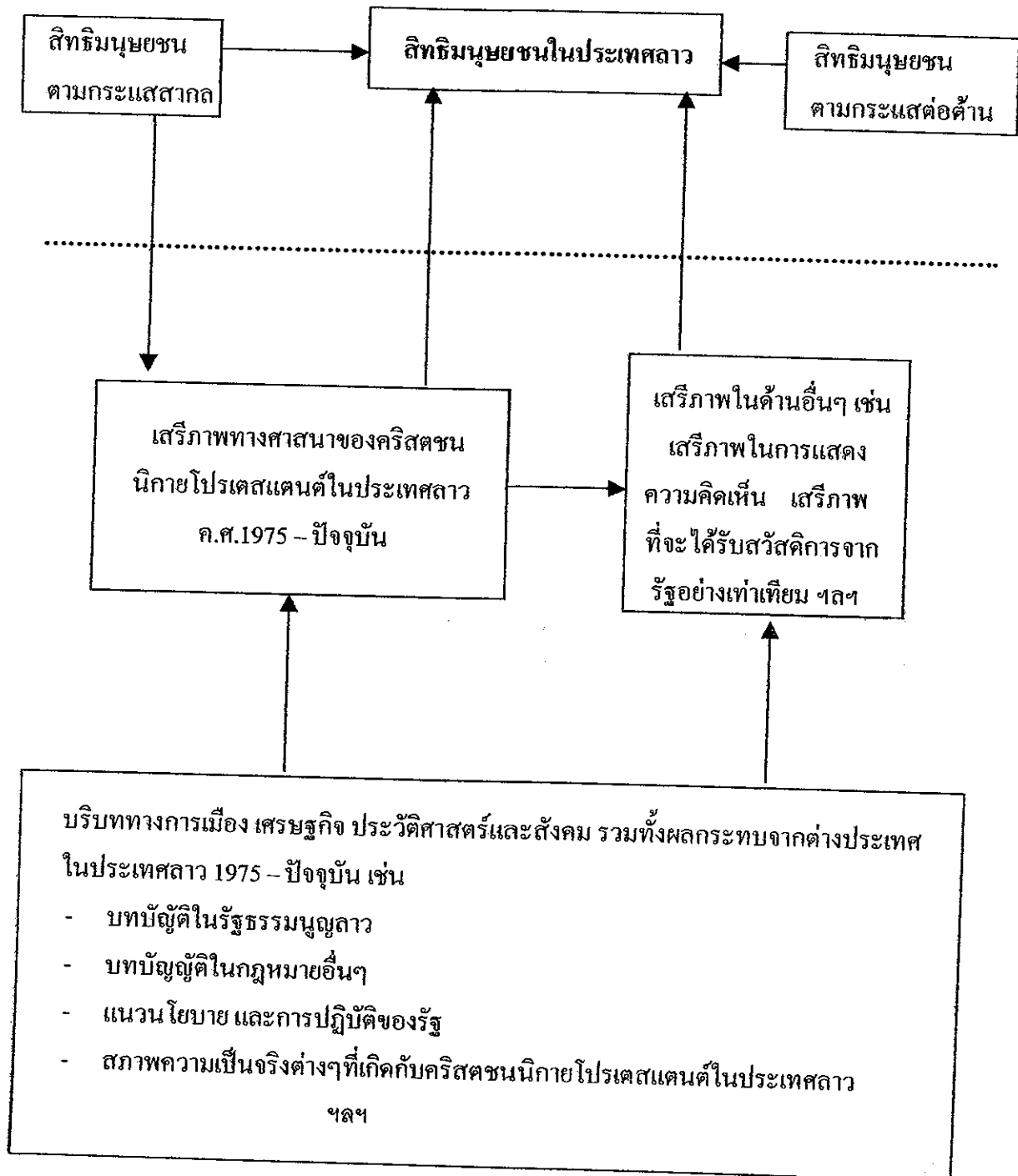
1.5 กรอบความคิดในการศึกษา

ส่วนที่ 1 การศึกษาเสรีภาพทางศาสนาของคริสเตียนในประเทศลาวโดยพิจารณาจากข้อมูลทางเอกสารได้แก่ รัฐธรรมนูญลาว ด้วยกฎหมายต่างๆ นโยบายและแนวปฏิบัติของรัฐบาล รวมทั้งข่าวคราวความเคลื่อนไหว และเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับคริสเตียนในประเทศลาวจากเอกสาร รายงาน นิตยสาร วารสาร หนังสือพิมพ์ และข้อมูลจากเว็บไซต์ขององค์กรที่ทำงานด้านศาสนา และสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ ประกอบกับข้อมูลจากภาคสนาม โดยข้อมูลเหล่านี้จะชี้ให้เห็นถึงเสรีภาพทางศาสนาของคริสเตียนประเทศลาว โดยใช้เกณฑ์ด้านเสรีภาพทางศาสนาตามหลักการสากล คือ ในปณิญาว่าด้วยการจัดการไม่ผ่อนปรน และการเลือกปฏิบัติบนพื้นฐานทางศาสนา หรือความเชื่อเป็นเกณฑ์ในการพิจารณา ข้อมูลที่ได้ในส่วนนี้นอกจากจะชี้ให้เห็นถึงเสรีภาพทางศาสนาของคริสตชนนิกายโปรเตสแตนต์ในประเทศลาวแล้ว ยังแสดงให้เห็นถึงสิทธิและเสรีภาพของประชาชนลาวในด้านอื่น ๆ ด้วย เช่น เสรีภาพในด้านการแสดงความคิดเห็น เสรีภาพในการได้รับสวัสดิการจากรัฐอย่างเท่าเทียม ฯลฯ

ส่วนที่ 2 การวิเคราะห์สิทธิมนุษยชนในประเทศลาวโดยใช้ประเด็นเสรีภาพทางศาสนาของคริสเตียนเป็นกรณีศึกษา และพิจารณาจากข้อมูลทั่วไปของประเทศลาว เช่น การเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และผลกระทบจากต่างประเทศ ซึ่งจะชี้ให้เห็นถึง สิทธิมนุษยชนในประเทศลาว ที่ไม่ยึดติดกับแนวคิดตะวันตก โดยการยกเอาหลักการด้านสิทธิมนุษยชนทั้งจากกระแสหลัก และกระแสต่อต้าน มาเป็นกรอบในการพิจารณา

แผนภูมิที่ 1.1 กรอบความคิดในการศึกษา

ส่วนที่ 2

ส่วนที่ 1

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา

1. ได้รับทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับ สิทธิมนุษยชน และเสรีภาพทางศาสนาของคริสเตียนในประเทศลาว
2. สร้างความรู้ ความเข้าใจ แก่ประชาชนทั่วไปทั้งชาวลาวและชาวต่างประเทศ เกี่ยวกับปัญหาสิทธิมนุษยชน และการจำกัดเสรีภาพทางศาสนาของคริสเตียนในประเทศลาว โดยพิจารณาถึงเหตุผล ความจำเป็น และข้อจำกัดทางเศรษฐกิจ การเมือง และสังคมของประเทศลาวซึ่งปกครองด้วยระบอบสังคมนิยม ภายใต้กรอบแนวคิดเรื่องสิทธิมนุษยชนที่หลากหลายยิ่งขึ้น
3. เป็นข้อมูลแก่ประชาชนทั่วไปและองค์กรต่างๆที่มีความสนใจ หรือมีหน้าที่รับผิดชอบในด้านนี้ ได้ใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการปฏิบัติงาน การตัดสินใจและกำหนดนโยบาย
4. เป็นข้อมูลพื้นฐานแก่ผู้ที่มีความสนใจศึกษาในประเด็นใกล้เคียงกัน ได้นำไปประยุกต์และใช้ประโยชน์ในการวิจัยของคนต่อไป

1.7 การนำเสนอผลการวิจัย

นำเสนอผลการวิจัยด้วยวิธีการเชิงพรรณนาตามแบบการวิจัยเชิงคุณภาพในรูปแบบของการชี้แจงข้อเท็จจริงตามสภาพการณ์ที่เป็นอยู่จากที่ได้ศึกษามา และโดยทำความเข้าใจบริบททางเศรษฐกิจ การเมือง และสังคมของประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวซึ่งปกครองด้วยระบอบสังคมนิยม และเน้นความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของประชาชนภายในประเทศ ซึ่งแตกต่างจากประเทศเสรีนิยมอย่างประเทศไทย ดังนั้นผู้วิจัยจึงต้องหลีกเลี่ยงการเปรียบเทียบเสรีภาพทางศาสนาของคริสเตียนลาวกับประเทศเสรีนิยมอื่นๆ

รูปแบบการนำเสนอแบ่งออกเป็นตอนๆ ดังต่อไปนี้

บทที่ 1 บทนำว่าด้วยที่มาและความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์ของการศึกษา ขอบเขตและระเบียบวิธีการวิจัย วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การวิเคราะห์ข้อมูล นิยามศัพท์เฉพาะ

บทที่ 2 กรอบแนวคิด ทฤษฎีและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

- แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง
- ทบทวนเอกสารงานวิจัย

บทที่ 3 คริสต์ศาสนิกายโปรเตสแตนต์ในประเทศ สปป.ลาว

- พัฒนาการของคริสต์ศาสนิกายโปรเตสแตนต์ในประเทศ สปป.ลาว
- สภาพทั่วไปของคริสต์ศาสนิกายโปรเตสแตนต์ในประเทศสปป.ลาวในปัจจุบัน

บทที่ 4 เสรีภาพทางศาสนาของคริสตชนนิกายโปรเตสแตนต์ ในประเทศลาว ตั้งแต่ ค.ศ. 1975 - 2000

- การจำกัดเสรีภาพทางศาสนาจากสื่อต่างๆ
- เสรีภาพทางศาสนาในด้านต่างๆ

บทที่ 5 บทวิเคราะห์

บทที่ 6 บทสรุปและข้อเสนอแนะ